MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Poliittisessa nosteessa olevan valtiovarainministeri Antti Rinteen (sd.) ensiesiintymiset mediassa saavat harkitsevasta ulosannista aikanaan tunnetun Paavo Lipposenkin (sd.) vaikuttamaan todelliselta puhetaiturilta. **KARI ANGERIA UUSIMAA-LEHDESSÄ**

Pelkällä puheella uuni ei lämpene

Edellinen hallitus julkisti keväällä kunnianhimoisen biotalousstrategian. Tavoitteena on luoda biotalouteen 100 000 uutta työpaikkaa ja sadan miljardin euron tuotto vuoteen 2025 mennessä.

Hiljattain aloittaneen pääministeri Alexander Stubbin (kok.) hallituksen ohjelmassa biotalous nostettiinkin yhdeksi hallituksen kolmesta tärkeimmästä tavoitteesta.

Maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpon (kok.) mukaan turpeen käytön huomattava kasvattaminen on osa biotalousstrategiaa. Tarkoitus olisi korvata kivihiili kotimaisella turpeella. (Yle 29.6.)

Turpeen käytön lisääminen sopii varmaankin myös ympäristöministeri Ville Niinistölle (vihr.)?

Vaikka biotalous on hallituksen tavoitelistalla korkealla, niin hallitusohjelmasta sitä ei huomaa.

Huolimatta siitä, että Stubbin hallitus muutti edeltäjänsä linjaa elvyttävämpään suuntaan, ei rahaa riittänyt kuin pääkaupunkiseudun tunneleihin ja Tampereen raitiotiehen. Biotaloudelle riitti kirjaus hallitusohjemassa.

Tunneleiden kaivamisen sijaan velkarahalla tehtävät investoinnit pitäisi kohdistaa kilpailukykyä parantaviin, vientiä lisääviin ja tuontia korvaaviin kohteisiin. Investointien avulla pitää pystyä maksamaan velka myös takaisin. Biotalous täyttää kaikki edellämainitut kriteerit.

Kotimaisella uusiutuvalla energialla voitaisiin pienentää yli kahdeksan miljardin euron tuontienergialaskua ja lyhentää kotimaisella ruualla kolmen miljardin euron ruuan kauppavajetta. Samalla syntyisi hallituksen toivomia uusia työpaikkoja.

Hallitukselta näyttää tyystin unohtuneen, että biotalous syntyy maaseudun raaka-aineista ja maaseudulla asuvien ihmisten työstä. Biotalous ei ole pelkästään metsää ja energiaa. Se on myös ruokaa. Ilman elinvoimaista ja kehittyvää maaseutua ei biotalousstrategialle ole mitään pohjaa.

Biotalouden kehittäminen edellyttää isoja investointeja myös yhteiskunnalta. Esimerkiksi maaseudun tieverkoston ja siltojen kunnossapito on perusedellytys biotalouden tuotteiden liikkumiselle.

Biotalouden edistäminen ei ole tärkeää pelkästään kansallisesta näkökulmasta, vaan samalla edistetään myös EU:n ilmastopoliittisia tavoitteita. Nykyisellä politiikalla näin ei tapahdu.

Maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo (kok.) lupaa pitää hallituksessa biotaloutta esillä.

Edellisen hallituksen turpeen verokohtelun seurauksena kivihiilen käyttö lisääntyi viime vuonna Suomessa kolmanneksen edelliseen vuoteen verrattuna. Hallitus pyrki muuttamaan tilannetta perumalla ensi vuoden alkuun päätetyn turpeen uuden veronkorotuksen. Se ei kuitenkaan paranna nykytilannetta.

Hallituksen ja oppositiossa olevan keskustan välille roihahti Ylen viime viikonlopun uutisoinnin seurauksena kiistely biotaloudesta ja siitä, kuka ja miten biotaloutta on edistetty.

On hyvä, että biotaloudella on ystäviä ja sen merkitys on noussut keskusteluun. Kiistelyn sijaan nyt tarvittaisiin biotaloudessa samanlaista hallituksen ja opposition rajat ylittävää yhteistyötä kuin sote-ratkaisun yhteydessä nähtiin. Biotalouden taloudellinen merkitys kansantaloudelle on sosiaali- ja terveyshallinnon uudistamistakin suurempi.

Maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo lupasi Okra-näyttelyn yhteydessä pitää hallituksessa biotalousstrategiaa esillä.

Pelkkä asian esillä pitäminen ei riitä, vaan viimeistään valtion ensi vuoden budjetin yhteydessä pitää biotalousstrategiaa lähteä toteuttamaan myös käytännössä. Puheiden lisäksi tarvitaan päätöksiä ja tekoja.

> **Biotalous syntyy maaseudulla asuvien ihmisten työstä.**

VIERASYLIÖ

Uutta ihmislähtöistä turvallisuutta

Kun nytkin aamupalapöydässä luet sanomalehdestä uutisia kriisialttiista talousjärjestelmästä, yhteiskunnallisista levottomuuksista, ympäristökatastrofeista ja tietoverkkohyökkäyksistä, miltä sinusta tuntuu?

Vaikuttaako maailma selkeältä, hallittavalta ja turvalliselta vai kaoottiselta, jatkuvasti muuttuvalta ja turvattomalta?

Jos koet epävarmuutta – jopa pientä turvattomuutta – ja koet mahdollisuutesi vaikuttaa turvallisuutesi tekijöihin heikoiksi, olet uuden turvallisuuden kysymysten äärellä.

Sitra kokosi viime syksynä Uusi turvallisuus -foorumin vastaamaan kysymyksiin, mitä on uusi turvallisuus ja millaisia ratkaisuja siihen liittyviin turvallisuushaasteisiin on löydettävissä.

Osa foorumilaisista oli kokeneita turvallisuusammattilaisia, osa aiheesta kiinnostuneita muita yhteiskunnallisia toimijoita. Näiden ryhmien kohtaaminen loi mahdollisuuden katsoa turvallisuutta uusin silmin.

Siinä missä turvallisuus mielletään helposti viranomaisten tehtäväksi, foorumi tarkasteli turvallisuuskysymyksiä ihmislähtöisesti ja pitkäjänteisesti.

Osallistujat pohtivat muun muassa sitä, miten ilmastonmuutos, nuorten syrjäytyminen, vanhusten yksinäisyys tai talouden kriisialttius vaikuttavat turvallisuuden kokemukseen.

Muutoskykyä, ei pysyvyyttä

Turvallisuus jo sanana johtaa helposti turvaamisen ja säilyttämisen ajatuksiin. Foorumissa kuitenkin korostettiin, että tämän päivän nopeasti muuttuvassa maailmassa turvallisuutta luo muutoskyky, ei pysyvyys.

Muutoskyvyn muotisanaksi on noussut resilienssi. Se tarkoittaa eräänlaista joustokestoa, nopeaa kriiseistä palautumista ja niistä oppimista.

Resilienssi on perinteisesti ollut maaseudun vahvuus. Se on rakentunut yhteistyöstä ja naapuriavusta, hajautetusta rakenteesta, pahaan päivään varautumisesta ja arjen innovatiivisuudesta.

Nopeasti muuttuvassa ja monimutkaisessa maailmassa maaseutupolitiikan tehtävänä onkin yhä enemmän maaseudun muutoskyvyn kehittäminen, ei olemassa olevien rakenteiden turvaaminen.

Turvallisuutta ei voida arvioida vain uutisvirrasta tai tilastollisesti. Turvallisuuden ytimessä on ihmisen kokemus, sillä turvallisuus on myös tunne.

Suomalaisten kokema turvattomuuden tunne kasvaa samaan aikaan, kun esimerkiksi väkivaltatilastot osoittavat elämän olevan entistä turvallisempaa.

Vaikka se olisikin fyysisesti turvallisempaa, turvallisuuden tunnettamme horjuttavat muun muassa oman elämän hallinnan monimutkaistuminen, merkityksellisen tekemisen puute sekä yhteisöllisyyden rapautuminen.

Myös isot asiat, joihin liittyy suuria epävarmuuksia ja joihin emme juurikaan koe voivamme vaikuttaa, kasvattavat turvattomuuden tunnetta. Miten ilmastonmuutos ja sen hillitsemiseksi asetettavat rajoitukset tulevat vaikuttamaan arkeeni? Entä millaisen uhkan nyky-Venäjä muodostaa turvallisuudelleni?

Luomusta haetaan turvallisuutta

Vaikka monet yhteiskunnan tarjoamista turvallisuuspalvelusta, kuten terveydenhuolto tai poliisi, karkaavat entistä kauemmas maaseudun asukkaista, monet etsivät maaseudulta henkisen turvallisuuden kokemusta, jota maaseudun uskotaan tarjoavan – joko asumisen tai virkistyksen ympäristönä.

Myös luomu- ja lähiruuan arvostuksen nousun taustalla on annos uutta turvallisuushakuisuutta.

Samaan aikaan kun osa kansalaisista kokee uutta turvattomuutta, osa kokee elämänsä liiankin turvalliseksi ja kokee turvallisuuden nimissä laaditun säädösviidakon elämää rajoittavaksi. He saattavat etsiä turvallisuuden tunnetta haastavaa jännitystä.

Maaseudun kannalta avainkysymykseksi muodostuu, miten suomalaisten uudenlaisiin turvallisuuden kaipuun muotoihin pystytään vastaamaan uusin tuottein ja palveluin.

Turvallisuus on pitkän ajan kuluessa rakentuva monien asioiden summa – sitä ei voida eristää vain turvallisuussektorin hoidettavaksi.

Kööpenhaminassa sijaitseva St. Kjeldin kaupunginosa on kärsinyt toistuvista rankoista tulvista. Ennen palokunta kutsuttiin paikalle pumppaamaan vettä, jolloin turvallisuus ikään kuin tuotiin tarpeen vaatiessa paikalle, merkittävin yhteiskunnallisin kustannuksin. Nyt katujen varsille rakennetaan kanavia, joita pitkin tulvavesi johtuu itsestään mereen.

> **Turvallisuuden ytimessä on ihmisen kokemus.**

Katujen varsia muutetaan viheralueiksi, jotka imevät vettä asfalttia tehokkaammin maaperään. Turvallisuutta ei enää tuoda paikalle kalliina kuorrutuksena, vaan se vatkataan sisään kaupungin rakenteisiin – kuin kananmuna kakkutaikinaan.

Suomalaiseen maaseutuun soveltuva esimerkki ovat myrskyjen koettelemat sähkölinjat, joita korjaamaan kutsutaan ammattilaisia vasta kun vahinko on jo tapahtunut. Töiden ruuhkautuessa asukkaat saattavat jäädä pitkiksi ajoiksi ilman sähköä.

Turvallisuuden vatkaaminen rakenteisiin tarkoittaa tässä tapauksessa sähkölinjojen kaivamista maan alle, jolloin erillisiä myrskyn jälkeisiä toimia ei enää tarvita.

Ennakkoluulotonta ja rohkeaa kokeilua

Paitsi että turvallisuus koskettaa meitä jokaista, jokainen meistä on myös oman lähiympäristönsä turvallisuustoimija.

Turvallisuutta ei voida luoda vain ylhäältä alaspäin, vaan se nousee myös alhaalta ylöspäin, ihmisten arjen tarpeista ja omaehtoisen toiminnan iduista.

Foorumin toteuttamassa kirjastomummot ja -vaarit kokeilussa Vantaan Hakunilan kirjasto kehitti lisää toimintaa kirjastossa sankoin joukoin pyöriville lapsille, jotka usein kaipaavat turvallista aikuisten seuraa.

Kyberturvallisuutta kouluihin -kokeilulla haettiin vastauksia siihen, miten jo lasten ja nuorten kyberturvallisuusosaamista voitaisiin parantaa ja luoda siitä kansalaistaito.

Viimekäden viestintäverkko -kokeilussa puolestaan kokeiltiin, miten aktiiviset radioamatöörit eri puolin Suomea voivat tukea viestintää silloin, kun tavanomaiset viestintäverkot ovat pois toiminnasta.

Omat mielikuvani maaseudun perinteisistä vahvuuksista sisältävät aimo annoksen ennakkoluulotonta ja rohkeaa kokeilemista. Viime vuosikymmeninä harjoitettu, säädelty maaseudun tukipolitiikka ei kuitenkaan ole tarjonnut riittäviä edellytyksiä kokeilukulttuurin säilymiselle ja uudistumiselle maaseudulla.

Uuden turvallisuuden toimintamallien luomisessa sekä maaseudulla että kokeilukulttuurilla on keskeinen rooli. Miten sinä näitä yhdistäisit?

EEVA HELLSTRÖM
Kirjoittaja on Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran johtava asiantuntija.

PÄIVÄN KUVA

SAKARI SIPILÄ

Ruokaa poikasille

Tikkojen heimoon kuuluva käenpiika ruokki poikasiaan isolla matoannoksella Merikarvialla. Vaaran uhatessa käenpiika ja isot poikaset vääntelevät kaulojaan käärmemäisesti ja sähisevät.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

Okra on suosiossa

Okra-maatalousnäyttely osoittaa jälleen kerran, että maatalousnäyttely on tärkeä osa suomalaista kulttuuria. Joka toinen vuosi Oripäässä järjestettävä Okra on edelleen vetonaula. Vaikka avajaispäiville osuikin kylmä säärintama, on viikonloppuna luvassa lämpöä ja aurinkoa kaksin verroin.

Yksityisen aloitteellisuuden synnyttämä Okra on kasvanut vuosien varrella todelliseksi kansalliseksi tapahtumaksi ja se tavoittelee historian suurimman maatalousnäyttelyn titteliä.

Näyttelyalue, Oripään lentokenttä, on myös harvinaisen hieno ja toimiva ympäristö maatalousnäyttelylle.

Maatalousnäyttely kertoo maaseudun elinkeinoista. Samalla näyttelyssä saa kuvan koko maaseudun laajan elämän kirjosta. Tänä vuonna näyttelyn teemana ovat hevoset ja riistatalous.

Maa- ja metsätalouden ammattilaisille näyttelyt tarjoavat mahdollisuuden tutustua uusiin koneisiin ja tuotantomenetelmiin. Myös kaupunkilaiselle amatöörille on paljon tarjottavaa. Varsinkin eläimet kiinnostavat kaupunkilaisia ja ennen muuta nuorta väkeä.

Aikoinaan arveltiin maatalousnäyttelyjen vähitellen hiipuvan ja menettävän merkitystään. Viime vuosien kehitys on osoittanut luulon vääräksi. Maatalousnäyttely on tullut takaisin.

Okra-maatalousnäyttely osoittaa jälleen kerran, mitä aloitteellisuus ja talkoohenki voivat saada aikaan. Näyttelystä hyötyvät kaikki, kun näyttelyn tuototkin käytetään paikallisyhteisön tärkeiden asioiden hoitamiseen.

KOLUMNI: REIJO VESTERINEN

Onko ahmoille ottajia?

Maa- ja metsätalousministeriön äskettäin vahvistaman hoitosuunnitelman mukaan ahmoja aiotaan siirtää elävinä poronhoitoalueelta etelämmäksi. Siirtoalueiden tulisi olla riittävän laajoja yhtenäisiä metsiä, missä ihmistoiminta on vähäistä.

Susialueet olisivat hyviä, metsäpeuraalueet huonoja. Lunta pitäisi olla riittävästi, jotta ahmanaaras voi kaivaa pesäonkalonsa hankeen.

Näillä kriteereillä ahmoja siirrettäisiin Oulu–Kajaani-linjan eteläpuolelle, suunnilleen Vaasa–Joensuu-linjan pohjoispuolelle.

Metsähallitus suunnittelee siirtoja. Hankevalmistelija Anni Koskela kiersi ennen juhannusta kolmella paikkakunnalla kuulemassa ihmisten mielipiteitä.

Paikkakunnat olivat Rautavaara, Viitasaari ja Pielavesi. Foorumeihin osallistui 55 henkilöä.

Koskela oli kutsunut ahmafoorumeihin paikallisia metsästäjiä, kyläyhdistysten aktiiveja, kuntien edustajia ja luonnonsuojelijoita.

Mielipiteet siirtojen puolesta ja vastaan jakautuivat odotetusti. Metsästäjät vastustivat, suojeluväki kannatti. Vain viisi henkilöä ei ollut puolesta eikä vastaan.

> **Ahmoja siirrettäisiin Oulu–Kajaani-linjan eteläpuolelle, suunnilleen Vaasa–Joensuu-linjan pohjoispuolelle.**

reijo.vesterinen@maaseuduntulevaisuus.fi

Rautavaaran ahmafoorumin osallistujista suurin osa kannatti siirtoistutuksia. Kahdella muulla paikkakunnalla vastustajia oli enemmän kuin kannattajia.

Näyttää selvältä, että mikäli ahmoja siirretään, ne vapautetaan valtion maille.

Oletettavasti valtion maille vapautettiin nekin 16 ahmaa, jotka tuotiin Käsivarren Lapista autokyydeillä Suomenselälle vuosina 1979–1998. Siirrot tehtiin salaa, niistä ei ainakaan paikallisille ihmisille tietoa etukäteen annettu.

Nyt aika on toinen. Riista- ja muukin hallinto edellyttää avoimuutta. Eri asia on, miten paikallisten halukkuus siirtoihin mitataan. Kuinka monen pitää kannattaa? Kuinka monen vastustus vesittää hankkeen?

Suomessa ahma on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi. Ahmakantamme on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa ja on nyt 230–250.

Ruotsissa on noin 600 ahmaa, Norjassa liki 400. Venäjällä ahmoja on noin 20 000.

Suomen poronhoitoalueella ahmat tekevät mittavia vahinkoja. Kaikista suurpetojen tappamina korvatuista poroista ahman osuus oli puolet vuosina 1976–2012, viime vuonna liki 70 prosenttia. Viime vuonna löydettiin noin 3 600 ahmojen tappamaa poroa.

Velkaantuva Suomen valtio aikoo säästää petokorvausmiljoonia siirtämällä ahmoja pois poronhoitoalueelta. Maa- ja metsätalousministeriö esittää myös ahmojen laillista tappamista. Sitä suojelupuoli vastustaa kiivaasti.

Poronhoitoalueen ulkopuolella ahma on neljästä suurpedostamme harmittomin. Ahma käyttää tehokkaasti hyväkseen haaskoja ja syö tarkkaan muiden tappamien eläinten jäänteet.

Vuosina 2000–2010 poronhoitoalueen ulkopuolisessa Suomessa on tilastoitu ahmojen aiheuttaneen yhteensä vain kuusi eläinvahinkoa lampaille, naudoille ja koirille.

Itäsuomalaisten lisääntyvien ahmanaaraiden ravinnosta yli puolet on tutkimusten mukaan hirveä. Tulos ei todista sitä, että ahmat itse tappaisivat hirvet, vaan ne ruokailevat lähinnä susien tappamilla hirvihaaskoilla.

Sikojakaan ahmat eivät itse tapa, vaikka niitä syövätkin. Ahmankakan sikanäyte on peräisin luontokuvaajien maastoon viemistä houkutteluhaaskoista.

Urosten ja ei-lisääntyvien naaraiden ravinnosta yli puolet on metsäjäniksiä. Metsäkanalinnun ahma pystyy yllättämään hangen alta kiepistä.

Metsästäjät pelkäävät, että ahmat harventavat kauris- ja peurakantoja. Erityistä huolta valtaosa metsästäjistä kantaa metsäpeurasta, jota EU:ssa on vain Suomessa.

Epäilemättä ahma pystyy ottamaan kiinni ja tappamaan metsäpeuran pienen vasan. Aikuisen peuran kanssa kilpajuoksu päättynee useimmiten peuran voittoon.

Supikoira ei pääsee ahmalta pakoon. Vieraslajin harventaminen on ahmalle plussaa.

Riistakamerat kannattaa kiinnittää nykyistä tukevammin, jos ahmakanta lisääntyy. Minun riistakamerani ahma vei tammikuussa 2012. Kiinnitysremmi löytyi noin 70 metrin päästä paikasta, missä kamera oli puuhun kiinnitettynä. Kameraa en ole löytänyt vieläkään.

Lähiseudulta tiedän kaksi muutakin henkilöä, joiden kameroihin ahma on kajonnut. Toisen kameran ahma pureskeli aivan palasiksi.

LEHTIKATSAUS

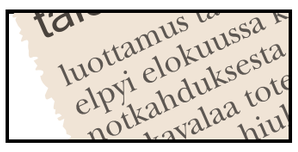

Viikate käteen

Etelä-Suomen Sanomien mielestä vieraslajien leviäminen pitää estää.

”Nyt on viimeinen hetki ottaa viikate käteen ja estää lupiinien leviäminen, sillä se on Suomen luontoon sopimaton vieraslaji. Vielä takavuosina sitä suorastaan kylvettiin, mutta nyt sen rajuun leviämiseen pitää suhtautua vakavasti.

Jos kasvin juonta ei pysäytä alkuunsa, pian sitä on liki mahdotonta hävittää täysin. Näin on käynyt Etelä-Suomessa. Vieraasta lajista ei todennäköisesti päästä koskaan eroon, mutta sen leviämistä voi yrittää hillitä.”

”Haittakasvin lupiinista tekee se, että se syrjäyttää vanhat kotoperäiset lajit ja muuttuu ympäristöongelmaksi. Eniten haittaa lupiinista on osittain luonnontilaisilla alueilla kuten niityillä, missä se jyrää alleen koiranputket, pietaryrtit ja ahomansikat.”

Malmijuna ei tullut ajallaan

Lapin Kansan mukaan ennusteet kaivosten perustamisesta menivät uusiksi.

”Vielä pari vuotta sitten kaivosteollisuudesta povattiin Lapille nousevaa elinkeinoa, jonka oli määrä työllistää tuhansia ja pelastaa kuihtuvat kunnat kassakriisiltä. Nyt näyttää siltä, etteivät ennusteet osuneet oikeaan.”

”Vielä 2012 kaivosala ennakoi alan rekrytointitarpeeksi 5 600 työpaikkaa tulevan kymmenen vuoden aikana. Lisäksi kaivostoiminnan oli määrä synnyttää 6 500–9 200 muuta työpaikkaa. Nyt tiedetään, ettei näin tapahdu.”

”Suomeen ei ole rakenteilla yhtään kaivosta. Ala työllistää silti yhä noin 4 500 suomalaista, joista iso osa on lappilaisia.

Lupaavat malmiesiintymät eivät ole kadonneet mihinkään Lapin maaperästä.”

”Malmi jaksaa odottaa maassa parempia hintoja.”